

Modul: „Pomocná ruka“

Podmodul: § 44a ods. 1, písm. a)

1. Východisková situácia

Modul je určený pre fyzickú osobu, ktorej je dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti a potrebuje odbornú pomoc na uľahčenie zabezpečenia náhradného rodinného prostredia pre dieťa.

2. Cieľ modulu

Cieľom je poskytovanie alebo zabezpečenie poskytovania sociálneho poradenstva alebo iného odborného poradenstva.

3. Cieľová skupina modulu

- fyzická osoba, pestún alebo poručník, ktorej je dieťa zverené do náhradnej starostlivosti.

4. Dôvody vylučujúce zaradenie do modulu

- podozrenie na násilie v rodine,
- závažné psychiatrické diagnózy v rodine v akútnom stave,
- dlhodobá neliečená závislosť na alkohole a iných látkach ohrozujúcich život,
- závažné poruchy správania – ohrozovanie života dieťaťa, či odborných pracovníkov,
- zvýšená agresivita,
- odmietanie spolupráce zo strany rodiny.

5. Obsahové zameranie

1. stretnutie – ambulantnou formou

- prvý kontakt v CSS - vzájomné predstavenie sa,
- oboznámenie sa s dôvodom, prečo bol distribuovaný do centra, pomenovanie problému,
- získavanie základných informácií o klientovi prostredníctvom rozhovoru a pozorovania,
- zmapovanie motivácie klientov,
- informovanie klienta o priebehu spolupráce v rámci modulu – v rozhovore mu bude vysvetlený modul, akú formu práce môže od centra očakávať a predstaví mu tím odborníkov, ktorí sa do procesu môžu zapojiť,
- zistenie očakávaní klienta a následné stanovenie priorít,
- oboznámenie klienta s povinnosťou Centra podávať písomné správy zainteresovaným inštitúciám (ÚPSVaR, súd, polícia atď.),
- poskytnutie priestoru na prípadné otázky klienta,
- uzatvorenie kontraktu, dohodnutie podmienok a harmonogramu ďalších stretnutí.

2. – 19. stretnutie – terénne/ambulantné

Stretnutia budú prebiehať podľa možností klienta/rodiny terénnou alebo ambulantnou formou. Sociálne poradenstvo alebo iné odborné poradenstvo je zamerané na:

- zmapovanie situácie v rodine, schopnosti fyzickej osoby, pestúna alebo poručníka starať sa o dieťa, vzájomných vzťahov a správania sa medzi jednotlivými členmi rodiny,
- eliminovať problémy v náhradnej rodine nácvikom rodičovských zručností,
- aktivizácia konkrétnych členov rodiny a mobilizácia ich vlastných zdrojov,

- zvládnutie novej situácie, jej stabilizácia a upevňovanie vzťahu medzi náhradnými rodičmi a deťmi,
- sprevádzanie a iná podpora náhradnému rodičovi pri uplatňovaní zákonných nárokov dieťaťa, pomoc zorientovať sa v platných predpisoch a legislatíve,
- pomoc pri zabezpečení stretnutí dieťaťa s biologickými rodičmi,
- spolupráca s inými inštitúciami (ÚPSVaR, MsÚ, ObÚ, škola, lekár a iné).

20. stretnutie – terénne/ambulantné

- zhrnutie záverov vzájomnej spolupráce s fyzickou osobou, pestúnom alebo poručníkom,
- odporúčania do budúcnosti,
- vypracovanie sociálnej správy (tiež k nahliadnutiu klientovi).

6. Identifikácia rodiny

- Alternatívy rodiny:
- fyzická osoba, ktorej je dieťa zverené do NOS + dieťa/deti,
 - pestún + dieťa/deti,
 - poručník + dieťa/deti.

7. Forma práce s náhradným rodičom/rodičmi z hľadiska počtu osôb

- a) individuálna,
- b) individuálna v kombinácii so skupinovú,
- c) skupinovú.

8. Forma realizácie modulu

- a) ambulantná,
- b) ambulantná kombinovaná s terénnou,
- c) terénna.

9. Zamestnanci centra

- sociálna pracovníčka,
- asistentka sociálnej práce,
- psychologička,
- špeciálna pedagogička/ liečebná pedagogička/ pedagogička.

10. Štruktúra modulu v kontexte osobohodín

Na realizácii modulu v konkrétnej rodine sa budú vždy podieľať dvaja odborní pracovníci v závislosti od hlavného problému rodiny. Intervenčný proces môžu pracovníci vykonávať v nasledovnom zložení:

- sociálna pracovníčka + asistentka sociálnych služieb,
- sociálna pracovníčka + psychologička
- sociálna pracovníčka + špeciálny pedagóg/ liečebný pedagóg/ pedagóg.

A variant (2 - 4 osoby v rodine)

Počet hodín na zabezpečenie PP s klientom/ rodinou na celý variant A v module „Pomocná ruka“ je potrebných **138 hodín**.

/Osobohodiny obsahujú: oboznámenie sa so situáciou rodiny, konzultácia s inštitúciou, ktorá rodinu distribuovala, prvý kontakt s rodinou, 20x príprava na stretnutie, 20x stretnutie, 20x záznam, 18x cesta do terénu, tímové plánovanie, komunikácia so zainteresovaným subjektom, supervízia /

B variant (5 - 7 osôb v rodine)

Počet hodín na zabezpečenie PP s klientom/ rodinou na celý variant B v module „Pomocná ruka“ je potrebných **161 hodín**.

/Osobohodiny obsahujú: oboznámenie sa so situáciou rodiny, konzultácia s inštitúciou, ktorá rodinu distribuovala, prvý kontakt s rodinou, 23x príprava na stretnutie, 23x stretnutie, 23x záznam, 21x cesta do terénu, tímové plánovanie, komunikácia so zainteresovaným subjektom, supervízia /

C variant (8 a viac osôb v rodine)

Počet hodín na zabezpečenie PP s klientom/ rodinou na celý variant C v module „Pomocná ruka“ je potrebných **179 hodín 24 minút**.

/Osobohodiny obsahujú: oboznámenie sa so situáciou rodiny, konzultácia s inštitúciou, ktorá rodinu distribuovala, prvý kontakt s rodinou, 26x príprava na stretnutie, 26x stretnutie, 26x záznam, 24x cesta do terénu, tímové plánovanie, komunikácia so zainteresovaným subjektom, supervízia /

11. Metódy a techniky

- **pozorovanie** - motorická, fyziologická a kognitívno-afektívna zložka správania sa dieťaťa, prípadne náhradného rodiča, nepokoj, strach, gestikulácia, kývanie a pod.,
- **motivačný rozhovor** - zameriava sa na náhradných rodičov ako podporné osoby počas zmien, pomoc adaptovať sa na zmeny v živote dieťaťa a náhradnej rodiny,
- **informácia** - pomoc náhradnej rodine informácie spracovať a overiť si, či ich správne pochopila: napr. základných práv, nárokov na poskytnutie sociálnych služieb, podpory zo strany samosprávy, štátnych sociálnych dávok, zvýšenie právneho povedomia,
- **interview** - rozhovor s jednotlivcom alebo skupinou,
- **klarifikácia** - odborník a náhradná rodina objasňujú rôzne aspekty prezentovaného problému, môže dôjsť k redefinícii problému,
- **ventilácia** - pomáha klientovi zbaviť sa nahromadeného napätia, stresu, úzkosti, strachu, umožňuje klientovi hovoriť o problémoch a ťažkostiach bez zosmiešňovania, zhadzovania a nepochopenia,
- **povzbudenie** - oceniť klienta, že sa rozhodol riešiť svoj problém; najmä u detí je veľmi dôležitá, aby prekonali svoj strach,
- **interpretácia** - poradca začína aktívne dopĺňať chýbajúce súvislosti, ktoré zostávali klientovi skryté,
- **metóda prípadovej štúdie** - štúdium všetkých dostupných dokumentov k prípadu, na základe ktorých dokáže sociálny pracovník vytvoriť hypotézu, ktorá vystihuje vývoj a dynamiku sociálnych procesov, zmien a reakcií,
- **tréning** - prekonávanie strachu, zvyšovanie sebavedomia pozitívneho sebahodnotenia, základných zručností náhradného rodiča, konštruktívnej hádky, tréning v asertivite,
- **hranie rolí** - v rámci skupinovej práce s klientmi, svojpomocnej skupiny - ostatní členovia náhradnej rodiny hrajú rolu jedného člena v rôznych situáciách, aby sa dokázali vcítiť do situácie ostatných a lepšie pochopili motiváciu, komunikáciu a správanie,
- **podmieňovanie a iné behaviorálne techniky** - pochvala - pozitívne podmieňovanie, ktorá napomáha regulovať správanie detí; u náhradných rodičov ide o čiastkové zmeny jednotlivých postojov,

- **reflexia** - sociálny pracovník preformulováva klientove odpovede, aby stimuloval klientov pohľad a sebareflexiu,
- **abreakcia** - priestor, aby mohol klient znovu prežiť problémovú situáciu, uvoľniť skrytú alebo potlačenú emocionalitu, pochopiť aktuálnu situáciu a obnoviť mechanizmy zvládania tejto situácie,
- **persuázia** - iný pohľad na problém, efektívnejšie vzorce správania či riešenia problémovej situácie,
- **modelovanie** - modelovanie reálnych situácií zo života klienta - odborník ponúka náhradnej rodine svoj spôsob zvládania určitej situácie a tá sa môže inšpirovať,
- **metóda incidentu** - detailná analýza situácie s úmyslom pripraviť klienta na jej zvládnutie v budúcnosti,
- **konfrontácia** - sociálny pracovník upozorňuje klienta na rozdiely a rozpory v jeho tvrdeniach, správaní a chápaní seba aj iných,
- **sumarizácia** - zhrnutie doterajšej spolupráce s náhradnou rodinou, poradca povzbudí k sumarizácii jej členov,
- **evaluácia** - hodnotenie prebieha vždy v určitých fázach modulu.